

[Time: 3 Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.
N.B:

- Q. 1** Answer in **one** or **two** sentences. **(20)**
- Define ‘Appropriate Government’ under I.D. Act, 1947.
  - Define “Lay Off” under I.D. Act, 1947.
  - Works committee under I.D. Act 1947.
  - What is ‘partial permanent disablement under E.C. Act, 1923?
  - What is the rate of subsistence allowance payable to the workman under I. E. (S.O.) Act, 1946?
  - Write any two powers of certifying officer under I.E. (S.O.) Act, 1946.
  - What is ‘modification’ under I.E. (S.O.) Act, 1946?
  - Labour Court under I.D. Act 1947 means....?
  - Define ‘Total Disablement’ under E.C. Act, 1923.
  - Investigating officer under M.R.T.U & P.U.L.P Act, 1971.
- Q. 2** Short Notes (**Any Four**) **(20)**
- Authorities under M.R.T.U & P.U.L.P Act, 1971.
  - Rights of Recognised Trade Union under M.R.T.U & P.U.L.P Act, 1971.
  - Employer’s Liability for payment of compensation under E. C. Act, 1923.
  - Certifying officer under I. E. (S.O.) Act. 1946.
  - Bangalore water supply v/s Rajappa.
  - Strike & Lockout under I.D. Act, 1947.
- Q. 3** Attempt **Any Two**. **12**
- An Investigating officer was refused entry to the premises of the workplace at which the investigating officer was entitled to enter by Mr. ABC.
    - Can ABC be punished under M.R.T.U & P.U.L.P Act, 1971?
    - If so what punishment can be given to ABC?
  - An employer engaged a workman during his duty hours to do his personal house work. While doing the same, the employee sustained injuries on his hand due to which he was not able to report for duties for 5 days.
    - Will the employer be liable to compensation? Give reasons.
    - Explain the grounds for claiming compensation under E. C. Act, 1923 to this employee.

- c) The workman of Annasaheb Patil sugar factory were employed during crushing season only & consequent to closure of season they ceased to work.
- i) Is it retrenchment? Give reasons.
- ii) What are the grounds for retrenchment under I.D. Act, 1947?

Q. 4 Write any four.

(48)

- a) Discuss fully concept of collective bargaining.
- b) Discuss fully on recognition, cancellation & re-recognition of trade unions under M.R.T.U & PULP Act, 1947.
- c) Explain the concept of 'arising out of & in the course of employment' as contemplated in E. C. Act, 1923.
- d) What are Model Standing orders? Explain the procedure for certifying standing orders.
- e) Define Industry under I.D. Act with relevant case laws.
- f) Explain in detail authorities under I.D. Act with their powers & duties.

*****

[वेळ: ३ तास]

[गुण:१००]

Please check whether you have got the right question paper.

- प्र. १ एक किंवा दोन वाक्यात उत्तरे लिहा. (२०)
- अ) औद्योगिक विवाद कायदा, १९४७ अंतर्गत 'समुचित शासन' ही व्याख्या द्या.
- ब) औद्योगिक विवाद कायदा १९४७ अंतर्गत "कामबंदी" ही व्याख्या लिहा.
- क) औद्योगिक विवाद कायद्यांतर्गत कार्य समिती.
- ड) कामगार नुकसान भरपाई कायदा १९२३ अंतर्गत आंशिक कायमस्वरूपी विकलांगता म्हणजे काय?
- इ) औद्योगिक आस्थापना (स्थायी आदेशा) कायदा, १९४६ अंतर्गत कामगाराला निर्वाह भत्ता देण्याचा दर काय आहे?
- फ) औद्योगिक आस्थापना (स्थायी आदेश) कायदा, १९४६ अंतर्गत प्रमाणन अधिकाऱ्यांचे कोणतेही दोन अधिकार सांगा.
- ग) औद्योगिक आस्थापना (स्थायी आदेश) कायदा १९४६ अंतर्गत 'फेरफार' म्हणजे काय ?
- ह) औद्योगिक विवाद कायदा, १९४७ अंतर्गत कामगार न्यायालय म्हणजे ...?
- इ) कामगार नुकसान भरपाई कायदा, १९२३ अंतर्गत कायमस्वरूपी अपंगत्व ही व्याख्या लिहा.
- ज) एम. आर. टी. यु आणि पी. यु. एल. पी. कायदा, १९७१ अंतर्गत तपास अधिकारी.
- प्र. २ टिपा लिहा. (कोणतेही चार) (२०)
- अ) एम. आर. टी. यु आणि पी. यु. एल. पी. कायदा, १९७१ अंतर्गत अधिकारिता.
- ब) एम. आर. टी. यु आणि पी. यु. एल. पी. कायदा, १९७१ अंतर्गत अधिकृत संघटनेचे अधिकार.
- क) कामगार नुकसान भरपाई कायदा, १९२३ अंतर्गत नुकसान भरपाई देण्यासाठीची मालकाची जबाबदारी.
- ड) औद्योगिक आस्थापना (स्थायी आदेश) कायदा, १९४६ अंतर्गत प्रमाणन अधिकारी.
- इ) बेंगलोर पाणी पुरवठा वि. राजप्पा
- फ) औद्योगिक विवाद कायदा, १९४७ अंतर्गत संप आणि टाळेबंदी
- प्र. ३ कोणतेही दोन सोडवा. १२
- अ) अबक या व्यक्तीने एक तपासणी अधिकाऱ्यास कामाच्या जागेत प्रवेश करण्यापासून परावृत्त केले. जेथे त्या अधिकाऱ्यास जाण्यास अधिकार होता तेथून.
- अ) अबक हा व्यक्ती एम.आर.टी.यू आणि पी.यू.एल. पी. कायद्यांतर्गत शिक्षेस पात्र आहे का? कारणे द्या.
- ब) जर असेल तर अबक या व्यक्तीस कोणती शिक्षा होऊ शकते ?

- ब) एका कामगाराला त्याच्या मालकाने कामाच्या वेळेत स्वतःचे घरगुती काम करण्यासाठी नियुक्ती केले. ते काम करत असताना त्या कामगाराला हाताला दुखापत झाली ज्यामुळे तो पाच दिवस कामावर जाऊ शकला नाही.
- i) या कामगारास नुकसान भरपाई मिळू शकेल का? कारणे द्या.
- ii) या कामगारास कामगार नुकसान भरपाई कायदा, १९२३ अंतर्गत चे कामगार नुकसान भरपाई मिळण्यासाठीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.

क) आण्णासाहेब पाटील साखर कारखान्यामध्ये कामगारांना फक्त कारखान्याच्या गळीत हंगामात काम मिळायचे व हंगाम संपला की त्याचे परिणाम स्वरूप कामसुद्धा बंद व्हायचे.

- i) ही नोकर कपात आहे का? कारणे लिहा.
- ii) नोकर कपाती साठी औद्योगिक विवाद कायदा, १९४७ अंतर्गत कोणती कारणे आहेत.

प्र. ४ कोणतेही चार लिहा.

(४८)

- अ) सामुहिक वाटाघाटी यावर सविस्तर चर्चा करा.
- ब) एम. आर. टी. यु आणि पी. यु. एल. पी. कायदा, १९७१ अंतर्गत मान्यता मिळविणे, रद्द करणे व पुर्नमान्यता मिळविणे यावर सविस्तर चर्चा करा.
- क) कामगार नुकसान भरपाई कायदा १९२३ अंतर्गत कामाच्या वेळी व कामाशी निगडीत या दोन संकल्पना स्पष्ट करा.
- ड) आदर्श स्थायी आदेश म्हणजे काय? स्थायी आदेशांचे प्रमाणन करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- इ) उचित न्यायानिर्णयासहित औद्योगिक विवाद कायदांतर्गत उद्योग ही संज्ञा स्पष्ट करा.
- फ) औद्योगिक विवाद कायदांतर्गत त्यांची कार्ये व कर्त्यव्या सहित अधिकारिता स्पष्ट करा

*****